EEN DAGELIJKS MUZIKAAL FEESTJE IN DE KINDEROPVANG

6 praktische tips voor meer interactie en plezier bij je muziekactiviteiten met de allerjongsten (0-4 jaar)

Félice van der Sande

AUTEUR EN OPRICHTER HET MUZIEKKWARTIER® | FELICE@HETMUZIEKKWARTIER.NL

Wat mooi dat jij je wilt verdiepen in muziek voor jouw kinderopvang!

Wetenschappers roepen alsmaar dat muziek zo goed is voor je, en al helemaal voor jonge kinderen. Maar wat ze er niet bij vertellen is hoe dat er op de werkvloer uitziet. Ze vertellen er al helemaal niet bij wat er verwacht wordt van degenen die dagelijks met jonge kinderen werken. Maar dat is precies waarin ik me heb gespecialiseerd met het programma Muziekkwartier.

Mijn droom is dat alle kinderen het plezier én de voordelen van muziek dagelijks mogen ervaren. Dat kan door de muziek werkelijk zo in te zetten dat het vreugde brengt, maar ook hun ontwikkeling vanuit het muziekspel als vanzelf tot bloei laat komen.

Ik neem je mee langs zes basisvoorwaarden voor muziek in de kinderopvang, gebaseerd op de kennis uit de wetenschap plus ruim 15 jaar ervaring als muziekspecialist in de kinderopvang. Met deze zes basisvoorwaarden kan je meteen morgen al starten. Al vele kinderdagverblijven en gastouders gingen je voor waardoor het Muziekkwartier dagelijks ruim 1000 kinderen bereikt.

Reacties die ik vaak hoor en waar mijn hart een sprongetje van maakt: ‘Het is een dagelijks feestje’, ‘Met Muziekkwartier heb ik goud in handen’, ‘Het voelt niet als een taak erbij, maar juist als een lastenverlichting’.

Je krijgt na het lezen van deze zes praktische tips een beter idee hóe je muziek kunt inzetten als pedagogische professional. Muziek maken kan iedereen! Leer hoe ook jouw kinderopvang dit kan gaan bieden.

Ik wens je veel muziekplezier na het lezen van deze tips!

Félice van der Sande

Auteur en oprichter van het Muziekkwartier ®

6 praktische tips voor meer interactie en plezier met de allerjongsten

1. Kies voor vrijheid van bewegen

Om met de deur in huis te vallen: Kom bij het zingen van de tafel af!

Waarom?

Muziek roept beweging op. Aan tafel of vastgesnoerd in een stoeltje kan een kind niet vrij bewegen.

Juist door te bewegen geven kinderen uiting aan hun behoefte en oefenen ze hun motorisch vaardigheden.

Door een kind vrijheid te bieden om te bewegen kies je er ook voor om **de autonomie te respecteren**: Een kind mag zelf beslissingen maken in het spel.

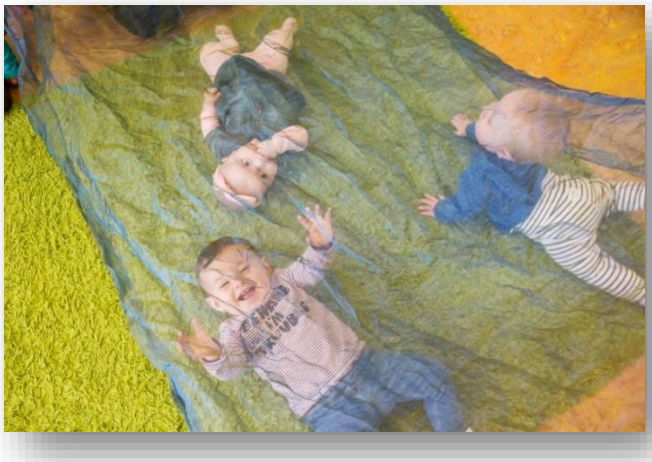

2. Geef kinderen de kans om te spiegelen

Spiegelen is een heel menselijke eigenschap. Je kijkt hoe anderen zich gedragen, wat ze doen en hoe ze dat doen. Daar leer je van.
Dat gebeurt al van het begin af aan.

Dat wat je voordoet is veel sterker dan dat wat je zegt.
Deze ervaring hebben we allemaal wel!

Bij muziekactiviteiten is dit gedrag heel sterk aanwezig: De muziek nodigt uit tot spel en beweging. Doordat kinderen zich aan jou en aan elkaar spiegelen ontstaat er echt samenspel. Of je nu naast elkaar of met elkaar speelt.

De kring wordt van oudsher al in de kinderopvang gebruikt.
Dit is niet voor niets. Zo kunnen kinderen zich niet alleen spiegelen aan de volwassenen, maar ook aan elkaar.

Je speelt en beweegt op hetzelfde moment met hetzelfde lied of dezelfde muziek. Daarvoor is het dus ongelooflijk belangrijk dat kinderen kúnnen spiegelen!

Zoals neurologen zeggen: **Door samen tegelijk te bewegen met muziek wordt je vanzelf socialer.**

Spiegelen heeft dus twee basisfuncties: Je leert er vaardigheden door én je wordt er socialer van.

3. Geef de kinderen een duidelijke plek in de ruimte

Hoe gaan jonge kinderen in een kringopstelling zitten?

Leg steeds een kleedje neer waar je met je groep samen op kan zitten, of kies een plek in je ruimte waar al een kleedje ligt van dit formaat. Vergelijk het met een themahoek. Het verschil met het muziekkleed is dat je het kleed kan meenemen naar een andere plek en daar tóch dezelfde kaders kan bieden.

Peuters leren al heel snel dat ze fijn kunnen spelen wanneer je op de rand van het kleed zit. Baby's komen dáár naartoe waar het interessant is voor ze.

Het is de basisplek van waaruit ze alle kanten op kunnen, maar wat ze **een veilige vaste haven** biedt.

Geloof me; hoe vaak ik al de reactie heb gehad dat al vanaf de 2e of 3e keer de baby's zodra het kleed wordt neergelegd er vanzelf naar toe kruipen!
Ze beginnen dan zelf in hun handen te klappen voor de start met het begroetingslied.

Waarom kiezen de jongsten hun eigen plek op het kleed, soms recht voor jouw neus?

Dat is omdat ze zich willen spiegelen aan jou. Ze merken dat daar iets interessants plaatsvindt en willen het niet missen.

Bedenk welke plek er geschikt is in jouw ruimte.
Zijn er misschien meerdere plekken?
Je kan ook je muziekkleed mee naar buiten nemen of naar de hal:
Muziek maken kan overal!

4. Bied een vaste structuur: Geef zo kinderen ruimte voor creativiteit

Wie in de kinderopvang werkt weet dat structuur belangrijk is.
Dat schept duidelijkheid voor elk kind. Heel fijn voor het verwachtingspatroon! Precies datzelfde pas je ook toe wanneer je muziek gaat maken.

Bij het eerste punt over vrijheid van bewegen dacht je misschien: **'Maar wat als het een chaos wordt?'**

Binnen een vaste structuur weten zowel de jonge baby's als de oudste peuters precies wat er komen gaat. Dat geeft rust! Juist ook wanneer je heerlijk hebt bewogen. Als tegenhanger gebruik je daarbij een moment van rust.

De structuur van het 'Muziek/stop-spel' biedt steeds weer ruimte voor creativiteit afgewisseld met de spanning van de stilte. Deze structuur en de afwisseling met stopmomenten houden de concentratie hoog en de aandacht vast. **Hoe wild je ook hebt bewogen, er komt altijd weer een stiltemoment.**

De algehele structuur van het Muziekkwartier zorgt ervoor dat **kinderen hun spanningsboog alsmaar oefenen**. Dat merk je ook terug op andere momenten in de dag: Ze weten dat ze energie mogen geven en kunnen de rust daarna weer terug vinden. **De muziek en liedjes helpt ze om dat te oefenen.**

Net zoals wijzelf dat graag willen, is het ook voor jonge kinderen fijn om te weten wat er gaat gebeuren. De vaste structuur van het kleedje neerleggen, het begroetingslied zingen en daarop volgend de vaste onderdelen van het Muziekkwartier geven zoveel rust en duidelijkheid, dat daarbinnen ruimte ontstaat:

- Ruimte voor *alle* kinderen om werkelijk mee te doen.
- Ruimte om eigen initiatief te tonen en creativiteit te laten stromen.
- Ruimte om je stem te laten horen, muziek te maken en te bewegen op muziek.

Het goede nieuws is, dat het zowat vanzelf gaat wanneer kinderen de structuur eenmaal kennen.

Het muzikale rustmoment aan het einde van elk Muziekkwartier wordt door groot en klein als een **extra cadeautje** ervaren…

5. Maak muziek met plezier!

Maak muziek met plezier; dat ligt toch voor de hand?
Toch gebeurt het maar mondjesmaat.

Wanneer je alleen een paar liedjes zingt en weinig herhaalt en varieert, **dan neemt het plezier af**. Het wordt elke dag het afwerken van hetzelfde ritueel in plaats van interactief te spelen, grapjes te maken en de kinderen via het met elkaar spelen uit te dagen voor hun ontwikkeling.

Juist de creativiteit die naar boven komt door wérkelijk in interactie te gaan met kinderen doet het plezier bij jou én de kinderen toenemen.

Wees eerlijk: Een feestje waarin je alleen toekijkt is toch lang zo leuk niet als een feestje waar je zelf kunt dansen, kletsen en samen iets leuks doen?
Zo is het ook met muziekactiviteiten.

Wanneer een kind werkelijk in staat is om mee te doen, is het plezier veel groter. Vraag jezelf het volgende af:

- Zingen ze de liedjes mee zodat ze werkelijk hun spraak oefenen (en meer plezier hebben)?
- Zijn ook de jongste kinderen actief betrokken bij het zingen, muziek maken én bewegen op hun eigen manier?
- Worden ze voldoende uitgedaagd of kom je niet verder dan ‘elke dag hetzelfde’?

Begrijp me niet verkeerd, **herhaling is ongelooflijk belangrijk, maar het bieden van uitdaging en variaties is dat ook**. Juist omdat het plezier én daarmee de actieve deelname toeneemt wordt de invloed op hun ontwikkeling groter.

Plezier= meer actieve deelname= meer stappen in de ontwikkeling

6. DURF!

DURF! Dit kan ik niet vaak genoeg herhalen: Durf te zingen, durf muziek te maken, durf te dansen!

Wat houdt sommige mensen hierin toch tegen? Twee dingen:

➔ Het eerste is dat jou wijs gemaakt is dat mensen die muziek maken een heel speciaal talent hebben. Ze zeggen dat dat niet voor iedereen is weg gelegd. Natuurlijk zijn er verschillen, maar het állergrootste verschil is (*drumgeroffel……..)* ervaring!

Door iets te doen leer je het. Ik heb gitaar leren spelen, doordat iemand het mij heeft geleerd. Mijn stem is getraind omdat ik veel zing. Ik heb veel geleerd over jonge kinderen door opleidingen te volgen, de wetenschap te bestuderen en praktijkervaring op te doen. Zo heb jij ook jouw voorbeelden toch?

Weet dat er spieren in je stembanden zitten. Het goede nieuws is dat je die kunt trainen door veel te zingen op kindhoogte.

Bedenk daarbij *wie* jouw stem horen: De kinderen.
Wie zien en horen kinderen graag? Jóu, hun primaire verzorger.
Dat is toch goed nieuws?

➔ Het tweede is dat mensen bang zijn om beoordeeld te worden.
Zoals je hierboven hebt kunnen lezen zijn de kinderen het probleem niet. Wanneer jij enthousiast bent, de kinderen biedt waar ze behoefte aan hebben en ze ruimte geeft, komt dat helemaal goed.

Werk je met een collega, wees dan een steun voor elkaar.
Beoordeel elkaar niet, maar versterk elkaar. Ben jij dol op bewegen en je collega is gek op zingen? Neem het voortouw met waar jij al meer ervaring en plezier in hebt en leer het elkaar.

Je gaat merken dat je al heel veel kunt. In het dagelijks leven gebruik je namelijk ook je stem, in het dagelijks leven beweeg je je ook. Bij een verjaardagslied klap je met het lied mee, dus waarom niet samen met de kinderen op een trommel? Fysiek gezien kan je dus al ontzettend veel.
Nu je dat weet… Durf je al meer?

Met deze zes praktische tips hoop ik dat je ziet dat de juiste omstandigheden bij het samen muziek maken je kunnen helpen. Deze zes punten zorgen ervoor dat kinderen meer initiatief kunnen laten zien en dat ze samen mooie muzikale reacties kunnen geven. *Hoe eenvoudig kan het soms zijn!?*

Ruimte om te bewegen, de mogelijkheid tot spiegelen… magische momenten komen hieruit voort. Dit inzicht zorgt er hopelijk ook voor dat wie het nog spannend vindt meer gaat durven. **Want wanneer je zulke fijne reacties ziet bij de kinderen, dan word je vanzelf gemotiveerd** 😊

Misschien heb je een paar van deze tips meteen al geprobeerd en gemerkt hoeveel ruimte dit geeft. **Veel mensen vragen zich toch af of ze dit wel kunnen: muziek maken met de kinderen.** Ze weten niet overal liedjes bij te bedenken, voelen zich beperkt in beweegspelletjes en weten niet hoe ze muziekspelletjes kunnen doen waarbij de kinderen werkelijk worden gestimuleerd in hun ontwikkeling met iets wat ze érg graag doen.

Denk eens na over al die dingen die je in je leven hebt geleerd: Lezen, autorijden, zwemmen, misschien ook dansen? Allerlei praktische en leuke dingen, maar je hebt het eerst *geleerd*. Dat vinden we heel gewoon.

Er is met muziek iets geks aan de hand: Veel mensen denken dat je het 'kan' of 'niet kan'. Dat is toch vreemd? Ook muziek maken kun je leren. **Het is een sprookje dat je zonder iets te leren een groot verschil kunt maken**.

Ik snap dus heel goed waarom mensen vaak dingen roepen als 'Ik ben niet muzikaal', of 'Dat durf ik niet'. **Er is je wijs gemaakt dat muziek iets ingewikkelds is. Dat hoeft het niet te zijn!**

Daarom heb ik het Muziekkwartier ontwikkeld. Vanuit herkenbare praktijkvoorbeelden kom je bij de theorie. **Muziek maken in de kinderopvang is namelijk een praktisch leerproces waarbij je vooral gebruik maakt van vaardigheden die je al beheerst.** Geloof me: Iedereen kan dit leren, óf kan een stap zetten om zich er meer in te verdiepen. Het Muziekkwartier heeft daarvoor de basistraining en meerdere verdiepende workshops voor jullie. **Een kort traject, een kleine inspanning, maar met een groot effect.**

Ik ben ervan overtuigd dat kinderen veel beter floreren wanneer ze van jongs af aan omgeven worden door muziek. **Hier kan de kinderopvang een grote bijdrage aan leveren!** Na ruim 15 jaar ervaring als gespecialiseerd

muziekdocent in de kinderopvang zit ik boordevol kennis en praktische inspiratie. Door mijn ervaring als docentenopleider Muziek op Schoot en mijn specialisatie in het begeleiden van pedagogische professionals in de kinderopvang weet ik wat er nodig is.

Met creatief materiaal en vele inspiratievoorbeelden leer je in de basistraining om op een eenvoudige maar professionele manier muziek in te zetten op de groep, zodat kinderen niet alleen actiever betrokken raken maar dat het muziekspel ook sterk bijdraagt aan hun ontwikkeling.

In deze training van 2x twee uur of een studiedag leer je hoe je kunt inspelen op deze reacties van de kinderen en oefen je de muzikale vaardigheden die je daarvoor nodig hebt. Wanneer je dit kunt is het net zoals met leren zwemmen: **Eenmaal geleerd heb je er je hele leven plezier van!** Het liefst leer je dit met het hele team, want vooral sámen wordt het een succes!

Je begint meteen de dag na de training met de eerste stappen.
De Muziekkwartiertraining geeft je inzicht en laat verborgen muzikale vaardigheden boven water komen. In de online omgeving van het Muziekkwartier-abonnement vind je voorbeeldvideo's en volop inspiratie om het levend te houden.

Een kwartier per dag een muzikaal feestje op elke groep: Dat wil jij toch ook?

Hoe zou het zijn om te ervaren dat ook op jouw kinderopvang dit inderdaad mogelijk is?

Wanneer je precies weet wat je wilt, plannen we direct een training, workshop of lezing in: Live op je eigen locatie of online.

Kijk voor meer informatie en de brochure op www.hetmuziekkwartier.nl

"Muziek maakt gelukkig...en daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen"

Félice van der Sande

Auteur & oprichter Muziekkwartier
W: www.hetmuziekkwartier.nl
E: felice@hetmuziekkwartier.nl
T: +316-54711295

Waar vind je Muziekkwartier?

Kijk op de website www.hetmuziekkwartier.nl voor informatie over de trainingen, workshops, video's van liedjes, spelmaterialen en de spotifylijsten. **Mail of bel me (+31654711295) om meteen meer te weten te komen.**

Kijk op de website voor de webinars en trainingen: Live of online, voor kleine of grote organisaties en voor gastouders.

Volg je Muziekkwartier al op sociale media om als eerste de nieuwste informatie te ontvangen en volop inspiratie te vinden?

Muziekkwartier op Instagram

Muziekkwartier op Facebook

YouTubepagina van Muziekkwartier (abonneer je meteen!)

Wie ben ik?

Félice betekent 'zij die geluk brengt'. Een prachtige naam met een betekenis die ik graag waar wil maken. Dit geluk wil ik anderen brengen via de muziek. Mijn eigen leven is doordrenkt met muziek. Dat brengt zoveel moois! Niet alleen voor mezelf. Bijna dagelijks mag ik genieten van de reacties van kinderen waarbij muziek ook een onderdeel van hun jonge leven is geworden en waar ze zich ontzettend fijn bij voelen. Daarom zet ik me voor de volle 100% ervoor in om álle kinderen deze kans te geven. Je kan wel zeggen dat het mijn missie is. Daarom ben ik gestart met het Muziekkwartier.

Anderen het plezier van muziek overbrengen zit in mijn DNA. Al vanaf mijn 11e geef ik muziekles en sinds mijn 17e op professioneel vlak als muziekdocent en dirigent. Vanaf het moment dat ik met de allerjongste kinderen ben gaan werken heeft het me niet meer losgelaten en ben ik me erin blijven verdiepen. Na mijn conservatoriumopleiding heb ik 'Muziek op Schoot' gestudeerd en de 'Master Kunsteducatie' cum laude behaald. Regelmatig spreek ik op nationale en internationale bijeenkomsten, schrijf voor vakbladen over muziek met jonge kinderen en leid ik met mijn collega's nieuwe Muziek op Schootdocenten op.

Als muzikant en liedjesschrijver treed ik jaarlijks voor duizenden zeer jonge kinderen op in theaters en in de kinderopvang met het gezelschap 'Krulmuziek' en worden mijn albums 'Liedjes op Schoot', 'Ba-boem!' en 'Grote klokken zeggen bim-bam' veel geluisterd. De 'Nieuwe Dierenliedjes' zijn sinds 2021 te beluisteren via vele streamingskanalen.